

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ**

Сумська філія

Кафедра соціально-економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Правова статистика»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

081 Право (право)

Суми 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 08.07.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін
Протокол від 25.06.2024 № 23

Розробник:

Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
канд.екон.наук, доцент Виганяйло Світлана Миколаївна

Рецензенти:

1. Доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС,
канд.екон.наук, Людмила Анатоліївна Парфентій
2. Доцент кафедри маркетингу та логістики СНАУ, канд.екон.наук, доцент
Олена Володимирівна Шумкова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3	<u>08</u> (шифр галузі)	Навчальний курс <u>ПП.1.3.11</u> (номер)
Загальна кількість годин – 90	<u>081</u> (код спеціальності)	Семестр <u>4</u> (номер)
Кількість тем – 10	<u>бакалавр</u> (назва СВО)	Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>20</u> ; (години)		Лекції – <u>6</u> ; (години)
Семінарські заняття – _____; (години)		Семінарські заняття – _____; (години)
Практичні заняття – <u>26</u> ; (години)		Практичні заняття – <u>8</u> ; (години)
Лабораторні заняття – _____; (години)		Лабораторні заняття – _____; (години)
Самостійна робота – <u>44</u> ; (години)		Самостійна робота – <u>76</u> ; (години)
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)		Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)
Реферати (тощо) – _____ (кількість; № семестру)		Реферати – _____ (кількість; № семестру)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – викладання навчальної дисципліни «Правова статистика» є набуття здобувачами теоретичних знань та практичних навичок щодо збирання даних про соціально – правові процеси, уміння виконувати необхідні розрахунки та аналізувати одержані показники, виявляти напрямки розвитку протиправних явищ, оцінювати результати роботи правоохоронних органів, вести юридичну статистику, тощо.

Завдання – вивчення дисципліни «Правова статистика» є навички аналізувати стан правопорушень у своїй сфері, мати уяву про структуру цих процесів, виявляти їхню динаміку, робити висновки та розробляти міри впливу на негативні тенденції. Крім того, співробітник або керівник повинен уміти оцінювати результати діяльності свого правоохоронного підрозділу та його складових частин або підлеглих структур, ефективність проведеної за певний період роботи, її вплив на охоронювані правовідносини. Метою проведеного аналізу правопорушень є розробка заходів щодо посилення боротьби з негативними явищами або тенденціями. Не менш важливим є окреслення напрямків покращання роботи правоохоронного органу, розробка та планування організаційних, матеріально – технічних, кадрових та інших заходів.

Без постійного аналізу результатів правоохоронної діяльності та розробки заходів протидії новим викликам злочинного світу неможлива будь – яка цілеспрямована та ефективна діяльність по протидії злочинності та правопорушенням.

Міждисциплінарні зв'язки: курсу «Правова статистика» обумовлені тим, що багато його положень базується на знаннях, одержаних здобувачами під час вивчення дисциплін юридичного профілю. Це дає можливість застосовувати методи статистики для пізнання закономірностей розвитку різноманітних протиправних явищ та процесів. Даний предмет викладається для денної та заочної форм навчання та пов'язаний дисциплінами:

- „Кримінальне право” та „Кримінальний процес”, „Адміністративне право” та „Адміністративний процес”, „Кримінологія”, „Криміналістика”, інші юридичні дисципліни. Результати вивчення цих дисциплін є суттєвими на етапі зведення і групування даних статистичного спостереження, а також визначальними на заключному етапі статистичного дослідження - узагальненні і аналізі даних. Ці знання допомагають вибрати напрямки аналізу даних статистичного зведення і групування, а також давати оцінку та трактувати одержані статистичні дані та розраховані показники.

- «Інформаційні технології в правоохоронній діяльності», тому що знання комп'ютерних технологій та Інтернет використовується для одержання первинних статистичних даних про правопорушення, для їх постійного поповнення, для формування зведеної бази даних та розрахунку різноманітних узагальнюючих показників.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні поняття та методи статистичної науки,
- предмет, методологію і завдання правової статистики;
- використання даних правової статистики у правоохоронній діяльності;
- організацію та проведення статистичного спостереження;
- зведення і групування первинних статистичних даних;
- види статистичних таблиць та статистичних графіків, їх використання в правовій статистиці;
- основні напрямки статистичного аналізу та можливості його використання для дослідження протиправних явищ та процесів;
- сутність, методологію та особливості вибіркового спостереження,
- перспективи використання інформаційних технологій у правовій статистиці.

вміти:

- застосовувати основні статистичні методи у правовій статистиці;
- формувати план та програму статистичного спостереження;
- збирати та фіксувати у відповідних формах первинні статистичні дані;
- виявляти помилки спостереження та контролювати вірогідність даних;
- виконувати статистичне групування та зведення, створювати статистичні таблиці та графіки;
- проводити узагальнення і аналіз даних, одержаних при статистичному зведенні і групуванні;
- намічати основні напрямки аналізу даних кримінально-правової статистики;
- використовувати статистичну методологію для побудови рядів варіації та розрахунку показників варіації правових явищ;
- аналізувати динаміку правових явищ, застосовувати ряди динаміки при дослідженні тенденцій злочинності;
- розраховувати показники рядів динаміки базисним та ланцюговим методами;

- визначати тенденції розвитку явищ та процесів у випадках різнобічної динаміки;
- проводити прогностичні розрахунки показників динаміки;
- планувати вибіркове спостереження, проводити його різними способами та оцінювати помилку вибірки;
- виявляти наявність та щільності зв'язків між ознаками соціально-правових явищ (кореляційний аналіз);
- використовувати індексний метод у правовій статистиці;
- застосовувати рейтинговий метод для аналізу результатів роботи кількох правоохоронних підрозділів.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні компетентності (СК)	СК-11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК-12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК-13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН-1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
	ПРН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
	ПРН7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

	РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел, для правничої діяльності.
	РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
	РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
	РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.

Поняття терміну “статистика”. Динамічні та статистичні закономірності. Закон великих чисел. Предмет статистики, її означення. Статистична сукупність, одиниця сукупності, статистична ознака та показник, одиниця виміру та її варіація. Методи статистики. Структура статистики, її рівні.

ТЕМА № 2. Предмет, методологія та система правової статистики

Поняття та предмет правової статистики. Завдання правової статистики. Взаємозв'язок правової статистики з загальною теорією статистики. Основні галузі правової статистики. Методологія правової статистики. Напрями застосування даних правової статистики. Органи правової статистики на Україні. Система курсу "Правова статистика".

ТЕМА № 3. Статистичне спостереження.

Поняття статистичного спостереження. Етапи проведення статистичного спостереження. Завдання та мета статистичного спостереження. Поняття про об'єкт статистичного спостереження, види та особливості об'єктів правової статистики. Одиниці спостереження, одиниці сукупності та одиниці виміру в правовій статистиці. Поняття програми статистичного спостереження. Органи, які проводять статистичне спостереження. Заходи щодо забезпечення вірогідності даних спостереження.

Основні організаційні форми статистичного спостереження. Види статистичного спостереження за часом проведення і за охопленням одиниць сукупності. Помилки статистичного спостереження. Методи запобігання помилок. Відповідальність за порушення, пов'язані зі статистичною звітністю

ТЕМА № 4. Зведення та групування статистичних даних.

Статистичне зведення, його мета та порядок проведення. Рівні зведення, просте та складне, ручне та автоматизоване зведення. Статистичне групування – поняття, мета та його значення. Типологічне, структурне та аналітичне групування. Завдання, що вирішуються за допомогою групувань. Застосування різних видів групувань у правовій статистиці. Групувальні ознаки та їх види.

Вибір кількості груп та інтервалів. Групування в практиці правової статистики. Класифікатори в правовій статистиці.

Поняття про статистичні таблиці. Основні елементи статистичної таблиці. Види таблиць за характером підмета. Основні правила побудови таблиць. Використання статистичних таблиць в правовій статистиці.

Графічний метод представлення статистичних даних. Складові частини графіків та їх види. Картодіаграми.

ТЕМА № 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини.

Узагальнення та аналіз – його означення та завдання. Види статистичних показників за типом показників та одиницями виміру.

Поняття абсолютної величини. Види абсолютних величин

Поняття відносних величин, їх види. Коефіцієнт злочинної інтенсивності та коефіцієнт злочинної активності, їх розрахунок. Відносна величина структури, її розрахунок та приклади. Відносна величина координатії. Відносні величини динаміки, способи їх розрахунку. Використання відносних величин у правовій статистиці.

Поняття середньої величини, її сутність і значення. Види середніх величин та способи їх обчислення. Мода і медіана, способи їх визначення.

ТЕМА № 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.

Поняття рядів варіації (розподілу), їх складові частини. Якісні та кількісні, дискретні та інтервальні ряди розподілу. Показники варіації та їх розрахунок: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, дисперсія та середнє квадратичне відхилення. Правило „трьох сигм”, розуміння середнього квадратичного відхилення. Коефіцієнт варіації, його розрахунок та використання. Приклад розрахунку показників варіації.

ТЕМА № 7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки.

Поняття та структура ряду динаміки. Види рядів динаміки. Умови побудови рядів динаміки та їх порівняння.. Загальні показники рядів динаміки, їх розрахунок. Середні показники рядів динаміки, їх розрахунок. Способи розрахунку показників рядів динаміки.

Основні методи перетворення рядів динаміки. Інтерполяція та екстраполяція - їх поняття та розрахунок. Індeksi (коефіцієнти) сезонності, їх значення та обчислення. Використання рядів динаміки у правовій статистиці.

ТЕМА № 8. Вибіркове спостереження.

Поняття вибіркового спостереження та основні означення. Етапи вибіркового спостереження. Помилки вибіркового спостереження, їх види та походження. Методи та способи відбору одиниць з генеральної сукупності, випадки їх використання. Розрахунок характеристик вибірки. Поняття середньої помилки вибірки, її розрахунок для якісної та кількісної ознаки. Відмінність розрахунків для повторного та без повторного відбору. Визначення необхідного обсягу вибірки, приклади його розрахунку.

Використання вибіркового спостереження у правовій статистиці та при кримінологічних дослідженнях.

ТЕМА № 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.

Поняття зв'язку явищ. Означення кореляції та її суть. Коефіцієнт кореляції, діапазон його значень та інтенсивність зв'язку явищ.

Статистичні методи виявлення кореляційного зв'язку між двома явищами. Розрахунок лінійного коефіцієнту кореляції. Ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена. Коефіцієнт контингенції Пірсона.

ТЕМА № 10. Індекси у правовій статистиці. Рейтинги.

Загальне поняття про індекси, їх класифікація. Використання індексного методу для аналізу правових явищ на прикладі індексу тяжкості ДТП та продуктивності роботи слідчих. Перспективи використання індексного методу для аналізу злочинності.

Поняття рейтингів, їх значення для оцінки багатфакторних процесів. Методи обчислення рейтингів. Приклади застосування рейтингів у правовій статистиці.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	
Семестр № 4						
Тема 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.	6	2		2		2
Тема 2. Предмет, методологія та система правової статистики.	8	2		2		4
Тема 3. Статистичне спостереження.	8	2		2		4
Тема 4. Зведення та групування статистичних даних	8	2		2		4
Тема 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини.	12	2		4		6
Тема 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.	12	2		4		6
Тема 7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки.	12	2		4		6
Тема 8. Вибіркове спостереження.	8	2		2		4
Тема 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.	8	2		2		4

Тема 10. Індеси у правовій статистиці. Рейтинги.	8	2		2		4	
Всього за семестр № 4:	90	20		26		44	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	
Семестр № 4						
Тема 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.	2					2
Тема 2. Предмет, методологія та система правової статистики.	9	0		1		8
Тема 3. Статистичне спостереження.	9	0		1		8
Тема 4. Зведення та групування статистичних даних	11	2		1		8
Тема 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини.	11	2		1		8
Тема 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.	11	2		1		8
Тема 7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки.	9			1		8
Тема 8. Вибіркове спостереження.	11	0		1		10
Тема 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.	11			1		10
Тема 10. Індеси у правовій статистиці. Рейтинги.	6					6
Всього за семестр № 4:	90	6		8		76

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни	Література:
Тема 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.	
Предмет, закономірності та означення науки статистики. Методологія науки статистики, її рівні.	O4,с.12-28 O2,с.4-11; O12,с.8-15
Тема 2. Предмет, методологія та система правової статистики. Самостійна робота за темами:	
Предмет та методологія правової статистики.	O12,с.5-25

Система правової статистики, використання її даних.		O12,с.18-21 O12,с.21-27
1	Тема 3. Статистичне спостереження. Самостійна робота за темами:	
	Поняття статистичного спостереження, підготовка до його проведення. Проведення статистичного спостереження, контроль достовірності даних.	O12,с.28-43 O2,с.12-17 O2, с. 17-20
1	Тема 4. Зведення та групування статистичних даних. Самостійна робота:	
	Зведення статистичних даних, його види. Групування статистичних даних, його рівні.	O12,с.100-110 O2, с.20-22; O2, с.22-26
	Тема 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні і середні величини. Самостійна робота за темами:	
	Узагальнення та аналіз. Абсолютні величини. Відносні величини, їх види та розрахунок. Середні величини, їх види та розрахунок.	O12,с.126-141 O2, с.33-35 O2, с.37-43 O2, с.43-51
	Тема 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації. Самостійна робота:	
	Ряди варіації (розподілу), їх види та побудова. Показники варіації, їх обчислення.	O4,с.230-243 O12,с.142-146 O2, с.51-59
	Тема 7. Ряди динаміки, показники рядів динаміки. Перетворення рядів динаміки. Самостійна робота за темами:	
	Ряди динаміки, їх види та побудова. Показники рядів динаміки, їх обчислення. Перетворення рядів динаміки – види та приклади.	O12,с.146-150 O2, с.60-68 O12,с.151-163 O4,с.359-387
	Тема 8. Вибіркове спостереження. Самостійна робота за темами:	
	Поняття вибіркового спостереження та види відбору. Показники вибіркового спостереження та їх обчислення.	O12,с.49-59 O2, с.97-107 O12,с.53-60
	Тема 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ. Самостійна робота:	
	Взаємозв'язки соціально - правових явищ, їх види та розрахунок.	O12,с.171-184 O2, с.107-134 O2,с.85-97
	Тема 10. Індеси у правовій статистиці. Рейтинги. Самостійна робота:	
	Індеси у правовій статистиці, приклади їх розрахунку. Рейтинги у правовій статистиці, їх розрахунок.	O12,с.185-189 O6, с. 226-244

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

Тема 1. Теоретичні основи статистичної науки. Правова статистика.

1. Визначення статистики і досліджувані нею об'єкти.
2. Закон великих чисел. Методи статистики.
3. Визначення правової статистики. Напрямки застосування її даних.

Тема 2. Предмет, методологія та система правової статистики.

1. Визначення правової статистики, її методи.
2. Напрямки застосування даних правової статистики.
3. Відповідальність за перекручування статистичних даних згідно законодавству України.

Тема 3. Статистичне спостереження.

1. Поняття статистичного спостереження, його задачі.
2. План статистичного спостереження, його складові частини.
3. Звітність, спеціально організоване та монографічне статистичне спостереження.
4. Види статистичного спостереження за часом і по способах одержання інформації.
5. Точність статистичного спостереження, види помилок і методи їхнього запобігання.
6. Способи одержання даних статистичного спостереження.

Тема 4. Зведення і групування даних статистичного спостереження

1. Статистичне зведення, його види. Статистичне групування, його рівні та види. Класифікатори.
2. Табличний та графічний методи, правила їх використання.

Тема 5. Узагальнення та аналіз. Абсолютні, відносні та середні величини.

1. Абсолютні величини, їхні види.
2. Середні величини, порядок їхнього розрахунку.
3. Відносні величини інтенсивності, приклади їх розрахунку.
4. Відносні величини структури та координації, порядок їх розрахунку.
5. Відносні величини динаміки, порядок їх розрахунку.
6. Мода і медіана, порядок їх визначення.

Тема 6. Ряди варіації (розподілу), показники варіації.

1. Ряди розподілу (варіації) - поняття і види.
2. Показники варіації, порядок їх розрахунку.

Тема 7. Ряди динаміки, їх показники. Перетворення рядів динаміки.

1. Ряди динаміки, їхні види й умови порівняльності.
2. Абсолютний приріст та коефіцієнт росту – розрахунок ланцюговим і базисним методами.
3. Поняття моментного ряду, середня арифметична цього ряду.
4. Середній абсолютний приріст та середній коефіцієнт росту.
5. Екстраполяція ряду динаміки, її розрахунок.
6. Індeksi сезонності і їхній розрахунок.

Тема 8. Вибіркове спостереження.

1. Вибіркове спостереження – поняття та способи відбору даних.
2. Поняття середньої помилки вибірки та її розрахунок.
3. Поняття необхідного обсягу вибірки та його розрахунок.

Тема 9. Взаємозв'язки соціально - правових явищ.

1. Поняття кореляційного зв'язку явищ, його види і величина.
2. Визначення величини кореляції різними методами.

Тема 10. Індекси у правовій статистиці. Рейтинги.

1. Поняття індексів. Їх використання у правовій статистиці.
2. Поняття рейтингів. Їх розрахунок при аналізі роботи підрозділу поліції.

5.1.2. Теми курсових робіт

(Навчальним планом не передбачені)

5.1.3. Теми наукових робіт

1. Методи статистики, їх класифікація та сутність
2. Етапи історичного розвитку статистичної науки.
3. Становлення правової статистики на території України.
4. Моніторинг та його використання у економічному житті.
5. Методологія дослідження соціальних настроїв у суспільстві.
6. Геоінформаційні системи та їх використання у правоохоронній діяльності.
7. Відносні величини інтенсивності та їх застосування у правовій статистиці.
8. Екстарполяція та індекси сезонності, їх застосування у правовій статистиці.
9. Методологія вибіркового спостереження при соціологічних дослідженнях.
10. Методи визначення обсягу вибірки у залежності від завдань дослідження.

6. Методи навчання

З метою надання здобувачам знань із основних понять та використання методів правової статистики у правоохоронній діяльності, знайомства їх з сучасними технологіями обробки статистичних даних, які застосовуються у повсякденній юридичній діяльності застосовуються наступні методи навчання.

Лекції читаються традиційним методом, а також використовується мультимедійні матеріали з основними означеннями та математичними формулами. Це дає можливість здобувачам точно записати основні терміни та зафіксувати формули без помилок. Найбільш доцільно доповнювати читання лекцій електронними презентаціями. Це дозволяє викладачу демонструвати порядок ведення розрахунків за формулами правової статистики та за допомогою таблиць і графіків демонструвати закономірності цієї науки.

Здобувачам надається вільний доступ до цих електронних презентаційних файлів.

Перед виконанням практичного заняття викладач завчасно видає тему та її питання, а також зміст розрахункових завдань. На занятті проводиться опитування кожного здобувача (як правило по 2- 3 питаннях). Основні формули записуються на дошці, а здобувачі дублюють їх у зошитах. Потім здобувач

одержує завдання для практичного застосування формул, кожному надаються індивідуальні дані для розрахунків. По закінченні розрахункової частини практичної роботи викладач перевіряє правильність розрахунків у кожного здобувача та виставляє оцінку. Усі пропущені заняття здобувачі повинні відпрацювати незалежно від причин відсутності.

Самостійна робота передбачає підготовку теоретичного питання та виконання трьох розрахункових завдань за індивідуальними варіантами. Для успішного виконання самостійної роботи доцільно вивчення здобувачами додаткової літератури згідно запропонованого переліку, інших джерел та використання інформаційних можливостей Інтернету. Більш детально вимоги та порядок виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни викладені у відповідних методичних рекомендаціях.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль.

Питання для підготовки до підсумкового контролю.

Варіанти питань

1. Визначення статистики і досліджувані нею об'єкти.
2. Закон великих чисел. Методи статистики.
3. Визначення правової статистики. Напрямки застосування її даних.
4. Поняття статистичного спостереження, його задачі.
5. План статистичного спостереження, його складові частини.
6. Звітність, спеціально організоване та монографічне статистичне спостереження.
7. Види статистичного спостереження за часом і по способах одержання інформації.
8. Точність статистичного спостереження, види помилок і методи їхнього запобігання.
9. Відповідальність за перекручування звітності по законодавству України.
10. Способи одержання даних статистичного спостереження.
11. Статистичне зведення - поняття, задачі, види.
12. Статистичне групування - поняття, види, класифікатори.
13. Табличний спосіб представлення даних - означення і застосування.
14. Графічний спосіб представлення даних - означення, види і застосування.
15. Абсолютні величини, їхні види.
16. Середня геометрична та середня квадратична величини, порядок їхнього розрахунку.
17. Відносні величини інтенсивності та структури, порядок їх розрахунку.
18. Відносні величини координати та динаміки, порядок їх розрахунку.
19. Мода і медіана.
20. Ряди розподілу (варіації) - поняття і види.
21. Розмах варіації та середнє лінійне відхилення - порядок їх розрахунку.
22. Дисперсія та коефіцієнт варіації - порядок їх розрахунку.
23. Ряди динаміки, їхні види й умови порівняльності.
24. Абсолютний приріст та коефіцієнт росту – розрахунок ланцюговим і базисним методами.

25. Поняття моментного ряду, середня арифметична цього ряду.
26. Середній абсолютний приріст та середній коефіцієнт росту.
27. Екстраполяція ряду динаміки, її розрахунок.
28. Індекси сезонності і їхній розрахунок.
29. Вибіркове спостереження - способи відбору даних.
30. Розрахунок середньої помилки вибірки вибіркового спостереження.
31. Розрахунок необхідного обсягу вибірки.
32. Поняття кореляційного зв'язку явищ, його види і величина.

Питання тестів для здобувачів з «Правової статистики»

1. Статистика вивчає:
2. Статистичний формуляр – це:
3. Правова статистика вивчає:
4. Сутність статистичного спостереження полягає у:
5. Середня арифметична зважена розраховується за формулою:
6. Об'єктом спостереження у правовій статистиці називається:
7. За часом реєстрації фактів правопорушень розрізняють спостереження:
8. Статистичним групуванням називається:
9. Проводиться перепис працівників судів. Одиницею сукупності є:
10. Розподіл сукупності на якісно однорідні групи за суттєвими ознаками проводиться за допомогою групувань:
11. Абсолютні величини виражаються у:
12. Одиницею спостереження у правовій статистиці називається:
13. Монографічне спостереження проводиться у разі:
14. Відносними величинами називаються показники, що виражають:
15. Види групувань залежно від мети дослідження:
16. Виявлення і вивчення взаємозв'язку між явищами проводиться у статистиці за допомогою групувань:
17. Абсолютними статистичними величинами називаються показники, що виражають:
18. Середня арифметична звичайна порівняно з середньою арифметичною зваженою, які розраховані по одному ряду, буде:
19. Для визначення середньоденної злочинності за місяць треба застосувати формулу:
20. Ознаки, що виражаються тільки цілими числами, є:
21. Середнє значення ознаки у двох сукупностях однакове. Чи може бути різною варіація ознаки в цих сукупностях?
22. Середні значення ознаки у двох сукупностях неоднакові. Чи може бути однаковою варіація ознаки в цих сукупностях?
23. Середнє лінійне відхилення розраховується за формулою:
24. Сумарні абсолютні величини одержують у результаті:
25. Сутність зведення статистичних матеріалів полягає:
26. Яка з наведених нижче величин є відносною з величиною структури:
27. Ряд розподілу характеризує:
28. За даними ряду визначте моду.
29. Абсолютний приріст обчислюється як різниця:

- 30.Ряд динаміки характеризує:
- 31.Коефіцієнт росту обчислюється як результат ділення:
- 32.Моментним рядом динаміки є:
- 33.Якщо досліджуваний рівень ряду порівнюється з сусіднім попереднім, то цей спосіб називається:
- 34.Дисперсія розраховується за формулою:
- 35.Вибіркове спостереження – це:
- 36.При формуванні вибіркової сукупності дотримання принципу випадкового відбору:
- 37.Коефіцієнт кореляції між двома явищами дорівнює – 0,8. Це означає, що:
- 38.Суть кореляційної залежності у тому, що
- 39.Щоб зменшити середню помилку вибірки у 2 рази, потрібно обсяг вибірки:
- 40.Середня помилка вибірки дорівнює:

3. Варіанти практичних завдань контролю з «Правової статистики»

1. Наведено деякі показники роботи органу поліції. Обчисліть: 1.1. Рівень злочинності на 10 тис. населення. 1.2. Навантаження на 1 співробітника. 1.3. Питому вагу злочинів, скоєних на вулицях, у %. 1.4. Питому вагу злочинів, скоєних неповнолітніми, у %.
2. Зробіть прогноз злочинності на травень (екстраполяція ряду динаміки):
3. Обчисліть індекси сезонності за кожен місяць:
4. Обчисліть середню арифметичну зважену за даними таблиці (ряд варіації):
5. Обчисліть середню за рік кількість осіб (моментний ряд динаміки):
6. Обчисліть індексним методом, який слідчий підрозділ має кращу продуктивність:
7. За даними таблиці обчисліть показники ряду динаміки (базис -2003 р.)

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання є заліки; тести; реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою

оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок. При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи множиться на коефіцієнт 10.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, залікових книжках. Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова. Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для

переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт 10, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (залік), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів (слухачів), становить – 50.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівників.

Критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (робота на практичних заняттях) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни (кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи):

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 80% позитивних оцінок	Підготувати реферат, або тези виступу на науковій конференції, вирішити практичне завдання, тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
12	97–100	Відмінно ("зараховано")	А	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре ("зараховано")	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома - трьома незначними помилками.
8	80 – 84			

7	75-79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
6	70-74	Задовільно („зараховано”)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
5	68–74			
4	60–64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	41-59	Незадовільно („не зараховано”)	F X	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21–40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті.

Нормативні документи

1. Закон України «Про державну статистику» від 17.09.1992 р. [Текст] : Закони України. – К. : Верховна Рада, 1996. – 340 с. – ISBN 966-7024-05-09 Електронний ресурс: https://kodeksy.com.ua/pro_derzhavnu_statistiku.htm (Документ 2614-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.04.2014, підстава - 1170-VII)
2. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. [Текст] : Законодавство України про інформацію : зб. законів (Офіційне видання). – К. : Парламентське вид-во, 2003. – 228 с. (С. 3-22) – ISBN 966-611-205-1 Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (Документ 2657-XII, чинний, поточна редакція — Редакція від 21.12.2019, підстава - 324-IX)

3. Про затвердження Політики поширення статистичної інформації органами державної статистики / Наказ Державної служби статистики України №339 від 24.11.2015 Електронний ресурс: <http://consultant.parus.ua/?doc=09V465345F>
4. Програма розвитку державної статистики до 2023 року/ Постанова кабінету міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 222. Київ Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%BF>
5. Положення про Державну службу статистики України: постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014р. № 481. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481-2014-%D0%BF>
6. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 06.11.2015р. № 1377. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>
7. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: наказ Генеральної прокуратури України від 06.04.2016 р. № 1 Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16>

Основна

1. Правова статистика. Навчальний посібник /С.М.Виганяйло – Суми: 2019. – 145 с. Електронний ресурс: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7654/Pravova%20statistika_Navchalnyi%20posibnyk_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Борисенко О.А. Правова статистика [Текст] . навчальний посібник / О.А. Борисенко, А.М. Куліш, В.Б. Чередниченко – Суми, Сумський державний університет . вид. СумДУ, 2015 р. – 183 с. ISBN 978-966-657-595.
URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/43138/3/Borusenko_pravova.pdf;jsessionid=BA7DA68A8880582E0FCEBABC9E116E1
3. Лугінін О.Є. Статистика. Підручник.– К.: Центр учбової літератури, 2017, – 608 с. URL: https://www.studmed.ru/lugnn-oye-statistika_18ca45892ca.html
4. Правова статистика: підручник / [В. В. Голіна та ін.] ; за ред. проф. В. В. Голіни ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2014. –250 с. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/597128/>
5. Яковлев, С. В. Правова статистика [Текст] : підручник / С. В. Яковлев, В. П. Кубрак. – Харків : Нац. ун-т внутр.вн.справ, 2004. – 334 с. – ISBN 966-610-124-6. Електронний ресурс: <http://library.dstu.education/indexing.php?r2=19626>

Допоміжна

6. Мармоза, А. Т. Правова статистика [Текст] : навчальний посібник / А. Т. Мармоза. – К. : КОНДОР, 2006. – 536с. – ISBN 966-351-091-9. URL: https://www.studmed.ru/view/marmoz-a-at-pravova-statistika_d7229c557d4.html
7. Правова статистика [Текст] : підручник / Моїсєєв Є. М., Джужа О. М., Василевич В. В., та ін. : за заг. ред. проф. О. М. Джужи. – К. : Атака, 2008. – 392 с. – ISBN 978-966-326-262-8. URL: <https://www.twirpx.com/file/124635/>
8. Статистика [Текст] : навчально – методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Н. Б. Кушнір, Т. В. Кузнецова та інші/ – К. : Центр

учбової літератури, 2009. - 208с. ISBN 966-364-782-5. Електронний ресурс: <https://www.twirpx.com/file/689800/>

9. Калачова, І. В. Правова статистика: навч. посіб. / І. В. Калачова, Г. Г. Трофімова. – К. : КНЕУ, 2005. – 300 с. – ISBN 966-574-746-0. – Режим доступу : <http://6201.org.ua/load/72-1-0-641> URL:. <https://www.twirpx.com/file/124635/>

10. Непран А.В. Правовая статистика: учеб. пособие / А. В. Непран, И. Е. Тимченко, О. М. Левчук. –Х. : БУРУН и К ; К.:КНТ, 2014. –192

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Правова статистика. Лекції. Електронний ресурс: <http://studies.in.ua/pravova-statystyka.html>

2. Статистична інформація про правопорушення в Україні [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Статистична інформація про правопорушення в Україні [Електронний ресурс] : Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>